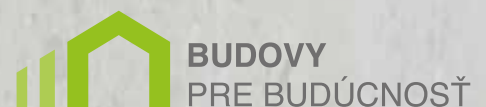

5 KROKOV K MODERNÝM BUDOVÁM NA SLOVENSKU

Budovy sú strategickou **infraštruktúrou krajiny**. Poskytujú potrebný priestor pre bývanie, prácu, podnikanie, vzdelávanie, liečbu či oddych a ďalšie činnosti, ktoré sú základom fungovania spoločnosti a ekonomickej výkonnosti krajiny. Svojou kvalitou budovy ovplyvňujú produktivitu ľudí a ich zdravie. Trávime v nich až 90 % času, spotrebúvajú 40 % všetkej energie, preto majú enormný vplyv na človeka, životné prostredia aj ekonomiku.

Aj keď sú budovy prevažne súkromným vlastníctvom, ich významný vplyv na fungovanie celej spoločnosti je dôvodom, prečo je **kvalita obnovy a výstavby budov verejným záujmom**. Ako strategická infraštruktúra krajiny si budovy zaslúžia rovnakú pozornosť vlády a odborníkov, ktorí tvoria verejné politiky ako výstavba diaľnic, energetických zdrojov, dôchodkový systém či vzdelávanie.

Moderné Slovensko potrebuje moderné budovy. Moderné budovy potrebujú moderné politiky. Sme presvedčení, že Slovensko dokáže zaviesť a realizovať verejné politiky potrebné na to, aby obnova a výstavba budov urobili zásadný krok vpred. Našich 5 krokov ukazuje základné princípy transformácie verejných politik. Cieľom tejto transformácie je, aby budovy poskytovali kvalitatívne lepšie prostredie pri nízkych prevádzkových nákladoch a skutočne prispeli k prosperite a bezpečnosti Slovenska a zdravému a kvalitnému životu jeho obyvateľov.

5 KROKOV K MOD

1. RIADNE UPLATŇOVANIE EXISTUJÚCICH PREDPISOV

Aj v prípade budov platí, že na Slovensku máme relatívne kvalitné predpisy, kríva však ich uplatnenie v praxi. Stavebné konanie zlyháva, lebo stavby nespĺňajú základné požiadavky, či je to energetická hospodárnosť alebo kvalita vnútorného prostredia. Energetická certifikácia nefunguje, ak nemotivuje k energetickej hospodárnosti tak ako energetické štítky pri bielej technike. Vymáhanie dodržiavania pravidiel je základom zaistenia kvality budov; nestojí to veľa a možno tu dosiahnuť významné zlepšenie.

11 % novopostavených rodinných domov v roku 2017 nespĺňa zákonom stanovené minimálne požiadavky na stavby v oblasti energetickej hospodárnosti budov.

AKO TO ZMENIŤ?

Zmeniť pravidlá stavebného konania tak, aby stavebné povolenie a kolaudačné rozhodnutie mohla získať iba budova, ktorá skutočne spĺňa platné požiadavky.

Vyčleniť rozpočtové prostriedky a zaviesť kontrolu energetických certifikátov tak, ako to predpokladá zákon.

2. PODPORA A POSILNENIE SAMOSPRÁVY

Samosprávy spravujú väčšinu verejných budov, ktoré spolu s budovami na bývanie na ich území a mestským prostredím zásadne ovplyvňujú kvalitu života, zamestnanosť a zdravie obyvateľov, kvalitu ovzdušia a pripravenosť na klimatické zmeny. Samosprávy však dnes nemajú potrebné kapacity, kompetencie ani prostriedky na to, aby efektívne ovplyvňovali kvalitu budov. Často je to výsledok modernizačného dlhu a poddimenzovaných rozpočtov, ktoré samosprávy zdedili pri svojom vzniku.

Samosprávy majú byť kvalitnou obnovou verejných budov príkladom a **katalyzátorom súkromných investícií** do budov na svojom území. Dnes na to nemajú nástroje.

AKO TO ZMENIŤ?

Samosprávy potrebujú možnosť stanoviť vlastné extra požiadavky na stavby, rozpočet na funkčné a energetické audity svojich budov a na vytvorenie potrebnej personálnej kapacity na ich správu a rozvoj.

Silnejšia samospráva je predpokladom prilákania súkromných investícií do obnovy verejných budov cez garantované energetické služby či do rozvoja nájomného bývania.

3. PODPORA INOVÁCIÍ A NAJLEPŠÍCH DOSTUPNÝCH TECHNÍK

Prirodzená zotrvačnosť v spôsobe výstavby a obnovy konzervuje suboptimálny stav budov na najbližších 40 rokov. Hoci je to technicky aj ekonomicky možné, dnešné budovy nie sú pripravené na klimatickú zmenu, spotrebujú zbytočne veľa energie a nemajú zdravé vnútorné prostredie. Dodatočné daňové príjmy, ale najmä vyššia produktivita práce, zdravie a pripravenosť spoločnosti na prejavy zmeny klímy opodstatňujú potrebnú podporu z verejných zdrojov.

Štúdie ukazujú, že napríklad zdravé kancelárske budovy zvyšujú produktivitu pracovníkov o **8 až 11 %**. Pri veľmi konzervatívnom odhade to predstavuje potenciálny **rast HDP Slovenska o 1,3 mld. EUR**.

AKO TO ZMENIŤ?

Dotácie a iné podporné nástroje v primeranej výške pre obnovu aj výstavbu budov sú potrebné na to, aby čoraz viac budov bolo na úrovni, ktorá zodpovedá 21. storočiu.

Integrovať poskytovanie podpory pre rôzne typy budov, odstrániť zbytočnú administratívnu záťaž a duplicitné kontroly.

Posilniť technickú asistenciu pre žiadateľov a investovať do osvetlenia a propagácie kvalitných budov a podporných programov.

ERNÝM BUDOVÁM

4. PRILÁKANIE SÚKROMNÝCH INVESTÍCIÍ

Moderné verejné politiky dokážu nasmerovať súkromné investície do oblastí verejného záujmu. Takými je na Slovensku aj nájomné bývanie a obnova verejných budov, ako sú školy, úrady či zdravotnícke zariadenia. Európske fondy v ich súčasnej podobe končia a verejné prostriedky sú obmedzené. Preto je načase vyvinúť maximálne úsilie na zapojenie súkromného kapitálu do týchto oblastí.

Nájomné bývanie, s ktorým sa spája mobilita pracovnej sily, tvorí **iba 3 % bytového fondu na Slovensku**. Bez zmeny prístupu stúpne jeho podiel do roku 2050 iba na 4%. **Viac ako 2/3 školských, zdravotníckych a ďalších verejných budov** sú v pôvodnom stave a **potrebujú obnovu**.

AKO TO ZMENIŤ?

Finančné nástroje, daňové úľavy, ale aj odstránenie regulačných bariér môžu prilákať investície súkromného sektora do masívneho rozvoja nájomného bývania či obnovy verejných budov prostredníctvom garantovaných energetických služieb.

Predpokladom úspechu je však zároveň posilnenie samosprávy a motivačná podpora pre zavádzanie inovácií a najlepších dostupných techník.

5. POMOC TÝM, ČO TO POTREBUJÚ

Kombinácia neobnoveného domu, nízkych príjmov a vykurovania tuhými palivami predstavuje na Slovensku začarovaný kruh, z ktorého sa domácnosti nevedia sami vymaniť. Výsledkom je znečistené ovzdušie, smogové situácie a zdravotné problémy, ktoré konzervujú beznádejnosť ekonomického stavu v najmenej rozvinutých regiónoch.

Len v najmenej rozvinutých okresoch vykuruje tuhými palivami viac ako 60 tisíc domácností. SR má v EÚ tretí najvyšší podiel obyvateľstva vystaveného nadmerným koncentráciám PM_{2,5}. **Až 70 % podiel na tvorbe tuhých znečisťujúcich látok má vykurovanie domácností.**

AKO TO ZMENIŤ?

Riešením nízkej kvality bývania, energetickej chudoby a znečistenia ovzdušia je obnova rodinných domov kombinovaná s výmenou zdroja tepla. Uvažované sociálne tarify za energie či podpora výmeny samotných kotlov nie sú riešením, ale prekážkou skutočného riešenia.

Aby mohli nízkopríjmové domácnosti investovať do obnovy svojho bývania, potrebujú pomoc štátu (finančnú) a samosprávy (technickú a odbornú).

5+1. BUDOVY AKO STRATEGICKÁ PRIORITA

Kompetenčne sú budovy roztrieštené minimálne medzi päť ministerstiev: Ministerstvo dopravy a výstavby, Ministerstvo hospodárstva, Ministerstvo životného prostredia, Ministerstvo financií a Ministerstvo pôdohospodárstva.

Budovy sú strategickou infraštruktúrou krajiny. **Trávime v nich 90% času, spotrebávajú 40 % energie** a zásadne vplývajú na znečistenie ovzdušia. Modernizácia budov preto potrebuje a zaslúži si medzirezortnú spoluprácu a spoločný postup za jednotným cieľom.

AKO TO ZMENIŤ?

Potrebný nový impulz môže priniesť vytvorenie medzirezortnej komisie na úrovni ministrov, úradu vládneho splnomocnenca, či parlamentnej komisie.

VEDELI STE, ŽE...?

Na Slovensku je **1,95 mil.** bytových jednotiek v **1,05 mil.** bytových a rodinných domoch...

2/3 z budov sú v pôvodnom stave a potrebujú obnovu.

... a viac ako **15 tis.** verejných budov, ako sú školy, úrady, polikliniky či nemocnice.

1/5 domácností má nevyhovujúce bývanie.

Nevyhovujúce bývanie spôsobuje **1,5 až 2,9** násobne častejší výskyt zdravotných problémov.

Nekvalitné budovy vyvolávajú náklady na zdravotnú starostlivosť vo výške na **410 až 870 mil. EUR** ročne.

Kúrenie drevom má na svedomí viac ako **3 tis.** predčasných úmrtí ročne.

Slováci vynakladajú na energie v domácnosti najväčšiu časť príjmov spomedzi krajín EÚ (**14,5%**).

Na prevádzku škôl, nemocníc, úradov a ďalších verejných budov vynakladáme odhadom **360 mil. EUR** ročne.

ČO MÁ SPLŇAŤ BUDOVA 21. STOROČIA?

1. Je energeticky vysoko efektívna a napojená na čisté obnoviteľné zdroje energie.
2. Používateľom poskytuje zdravé vnútorné prostredie. Tepelný komfort v zime aj v lete, dostatok a kvalitu denného a umelého osvetlenia, čerstvý vzduch a akustické pohodlie.
3. Je udržateľná. Používa netoxické materiály, je pripravená na nové klimatické podmienky a ľahko sa prispôsobí, ak sa napríklad budova školy má zmeniť na dom seniorov.
4. Kvalitnou architektúrou vytvára verejný priestor a kultivuje spoločnosť.

ZAKLADAJÚCI
A RIADNI ČLENOVIA:

PRIDRUŽENÝ ČLEN:

